

Actieplan

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

2017 – 2022

Gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel en
samenwerkingsorganisatie MijnGemeenteDichtbij

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
1 Inleiding	3
2 De thema's	4
2.1 Internationale sociale voorwaarden	4
2.2 Social Return on Investment (SRoI).....	5
2.3 Milieuvriendelijk inkopen / Klimaat bewust inkopen	5
2.4 Biobased inkopen.....	6
2.5 Circulair inkopen.....	6
2.6 Innovatief Inkopen	7
2.7 Kansen voor het lokale Midden- en kleinbedrijf	8
3. Beleid en ambities.....	9
3.1 Overzicht alle ondertekende convenanten/titels e.d. gemeente Boxtel	9
3.2 Overzicht relevante paragrafen uit Beleidsprogramma 2014 – 2018 Boxtel	11
3.3 Overzicht alle ondertekende convenanten/titels e.d. gemeente Sint-Michielsgestel.....	13
3.4 Overzicht relevante opmerkingen in collegeprogramma Sint-Michielsgestel	14
4. Inkoopinstrumenten	16
4.1 Internationale sociale voorwaarden	16
4.2 Social return	17
4.3 Milieuvriendelijk inkopen (Klimaatneutraal).....	18
4.5 Biobased inkopen.....	18
4.5 Circulair inkopen.....	19
4.6 Innovatief inkopen	20
4.7 Kansen voor het (lokale) Midden- en Kleinbedrijf	20

1 Inleiding

Meerdere gemeenten, waaronder Boxtel en Sint-Michielsgestel, provincies, waterschappen en ministeries, hebben op 8 december 2016 het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen ondertekend.

Met dit Manifest willen partijen de effectiviteit en de impact van MVI vergroten door een intensivering van de samenwerking tussen overheden om hun inkoopkracht en opdrachtgeverschap te versterken en maatschappelijk verantwoord inkopen geïntegreerd en integraal in de eigen organisatie te bevorderen.

Het Manifest is bedoeld om de bijdrage van Inkoop op de realisatie van de beleidsdoelen van Maatschappelijk verantwoord ondernemen te vergroten.

In het nieuwe Manifest MVI bepalen de overheden zelf hun doelstellingen op basis van eigen ambities.

Daartoe maakt iedere overheid binnen zes maanden na ondertekening een concreet actieplan, dat vervolgens openbaar wordt gemaakt.

MVI kan worden ingezet om een concrete bijdrage te leveren aan de realisatie van de beleidsdoelen. De beleidsdoelen worden verwoord in het Manifest:

- Tegengaan van klimaatverandering, door klimaatmitigatie en met aandacht voor klimaatadaptatie;
- Realiseren van een circulaire economie;
- Verminderen van milieudruk;
- Beschermen en duurzaam benutten van natuurlijk kapitaal;
- Verduurzamen van de bedrijfsvoering van overheden;
- Verduurzamen van product- en marktketens;
- Stimuleren van hernieuwbare energieopwekking en energie-efficiëntie;
- Toepassing van biobased grondstoffen en –materialen;
- Stimuleren van innovatie, waarbij de overheid als lead customer optreedt;
- Tegengaan van mensenrechtenschendingen, betalen van een leefbaar loon en het verbeteren van arbeidsomstandigheden in de wereldwijde productieketens;
- Social Return

In hoofdstuk 2 van dit actieplan beschrijven we de inkoopthema's die betrekking hebben op de beleidsdoelen van het Maatschappelijk Verantwoord Inkopen.

Hoofdstuk 3 beschrijft het beleid en de ambities van de gemeenten en MijnGemeenteDichtbij op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

In hoofdstuk 4 worden de verschillende inkoopinstrumenten genoemd die kunnen worden toegepast in inkoopprocedures.

2 De thema's

De beleidsdoelen kunnen bijeen worden gebracht in de volgende inkoopthema's (Bron: Pianoo-loket):

- Internationale sociale voorwaarden;
- Social Return
- Milieuvriendelijk inkopen (klimaat bewust inkopen)
- Biobases inkopen
- Circulair inkopen
- Innovatiegericht inkopen
- Kansen voor het (lokale) MKB

2.1 Internationale sociale voorwaarden

De Internationale Sociale Voorwaarden (ISV) zijn sinds 2013 onderdeel van het duurzaam inkoopbeleid van de Rijksoverheid en van toepassing voor alle rijksopdrachten boven de Europese aanbestedingsdrempel. De ISV zijn gebaseerd op de fundamentele arbeidsnormen van de International Labour Organisation en relevante mensenrechtenverdragen (daaronder valt onder andere vrijheid van vakvereniging en recht op collectief onderhandelen, afschaffing van dwangarbeid en slavernij, effectieve afschaffing van kinderarbeid en vrijwaring van discriminatie op het werk en in beroep). Het is de bedoeling dat voor producten met een internationale productieketen, inzichtelijk wordt welke risico's op arbeids- en mensenrechtenschendingen er zijn in de keten en dat ingezet wordt op het voorkomen van deze risico's.

Van Nederlandse internationaal opererende bedrijven wordt verwacht dat zij zich bewust dienen te zijn van hun potentiële negatieve effecten in de wereld, rechtstreeks en via hun keten van toeleveranciers en afnemers. De bedrijven hebben hierbij een verantwoordelijkheid om risico's (op bijvoorbeeld schending van mensenrechten of kinderarbeid of slechte arbeidsomstandigheden) in kaart te brengen. Daarbij moeten de bedrijven alert zijn op signalen van stakeholders. Het past hen om de invloed die ze hebben om de situatie te verbeteren ook daadwerkelijk aan te wenden: het zogenaamde 'due diligence' principe.

Via het inkoopbeleid kan de gemeente bedrijven stimuleren om deze verantwoordelijkheid op te pakken, bijvoorbeeld door te vragen naar hoe de leverancier invulling geeft aan de genoemde richtlijnen en door te vragen naar een zogenaamd 'due diligence' rapport.

Zowel de gemeente Boxtel als de gemeente Sint-Michielsgestel is Fairtrade-gemeente. Beide gemeenten onderschrijven het belang van dit keurmerk en blijven zich er daarom voor inzetten om dit keurmerk te behouden.

Voordat een inkooptraject wordt gestart, is het van belang om inzicht te verkrijgen in de risico's op schending van de ISV. Voor het bepalen van het risico kan gebruik worden gemaakt van de MVO-risicochecker.

Breng deze risico's dan in kaart, benoem ze in de aanbesteding aan vraag aan de leverancier om 'due diligence' uit te voeren.

Bij aanbestedingen boven de Europese drempelbedragen in bepaalde risico-categorieën zal de gemeente de ISV opleggen en het 'due diligence' principe uitvragen aan de inschrijvers.

Dit geldt voor de volgende risico-categorieën:

- Bedrijfskleding;
- Catering;
- Papier, afvoer vertrouwelijke informatiedragers en print- en drukwerk;
- Energie;
- Grondstoffenmanagement en afvalzorg;
- Kantoorartikelen en computersupplies;
- ICT werkomgeving;
- Datacenter;
- Dataverbindingen.

Voor het voorbereiden en volgen van een aanbestedingsprocedure op deze risico-categorieën maakt de gemeente gebruik van de handleiding ISV van PIANOo Expertisecentrum Aanbesteden.

2.2 Social Return on Investment (SRoI)

Social Return is het door de opdrachtgever stellen van (sociale) inkoopvoorwaarden aan de opdrachtnemer, met als doel werkgelegenheid te bevorderen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Anders gezegd: de opdrachtgever verplicht de opdrachtnemer om een bepaald percentage van de aanneemsom te besteden aan de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het doel van social return is om zoveel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan werk te helpen.

De gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel maken onderdeel uit van de arbeidsregio Brabant Noordoost. De gemeenten in deze arbeidsregio hebben een gezamenlijke beleidsnota opgesteld, waarin de uitgangspunten voor het toepassen van SRoI.

De gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel onderschrijven het beleid zoals dat is vastgelegd in de kadernotitie Social Return 2.0 Arbeidsmarktregio Noordoost – Brabant.

Dit betekent dat de gemeenten de voorwaarden van SRoI bij hun aanbestedingen boven de Europese drempelbedragen in de vorm van een contracteis verplicht opnemen.

Voor aanbestedingen onder de Europese drempelbedragen wordt gezocht naar proportioneel te stellen eisen (maatwerkvoorschriften SRoI)

Verwezen wordt naar de Kadernotitie Social Return 2.0 (of, indien beschikbaar, latere versies)

Inbesteden:

Er is sprake van inbesteden als de gemeente een opdracht verstrekt aan een afdeling van de eigen organisatie of aan een afdeling die onderdeel uitmaakt van dezelfde organisatie.

Van quasi inbesteden is sprake als de gemeente een opdracht verstrekt aan een afgescheiden rechtspersoon. Daarbij moet voldaan zijn aan twee (cumulatieve) voorwaarden:

- Toezichtcriterium: de gemeente oefent op de juridische, van hem te onderscheiden, opdrachtnemer bestuurlijk en financieel toezicht uit zoals op eigen diensten;
- Werkzaamheidencriterium: de opdrachtnemer verricht het merendeel (meer dan 70%) van zijn werkzaamheden ten behoeve van de gemeente die toezicht houdt

De gemeenten participeren in de gemeenschappelijke regeling WSD Boxtel. Daarmee hebben zij er een financieel en economisch belang bij dat WSD voldoende werk heeft voor de personen die behoren tot de doelgroep van de Participatiewet.

2.3 Milieuvriendelijk inkopen / Klimaat bewust inkopen

In het klimaatakkoord van Parijs (2015) spraken 195 landen af de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de 2 graden. Dit vereist een spoedige omslag in onder meer onze energievoorziening, ons mobiliteitsstelsel, onze industrie en ons materiaalgebruik. Het vergt van elke organisatie en sector dat het stappen maakt richting een klimaatneutrale bedrijfsvoering. Door klimaatbewust in te kopen kan een aanzienlijke vermindering van de uitstoot van broeikasgassen worden bereikt in de eigen organisatie en bij anderen. Tevens kan via duurzame energie en energiebesparing een bijdrage worden geleverd aan de transitie naar een volledig duurzaam energiesysteem. Uiterlijk 2050 moet deze in Nederland zijn gerealiseerd.

Klimaatbewust inkopen kan op verschillende manieren. In de eerste plaats door leveranciers uit te dagen tot een professionele sturing op CO₂-reductie in het eigen bedrijf. Dit kan bijvoorbeeld door de CO₂ prestatieladder te gebruiken in aanbestedingen. Een andere manier is producten en diensten uit te vragen met een lagere belasting van het klimaat dankzij bijvoorbeeld energiezuinigheid, slimmere logistiek, minder reizen of slimmer materiaalgebruik, en te verbinden met het beleid van de eigen organisatie ten aanzien van verduurzaming van de eigen bedrijfsvoering, CO₂ reductie

energievoorziening en vervoersbeleid. Verschillende Rijksorganisaties, gemeenten, provincies en waterschappen doen dat bijvoorbeeld door zichzelf ook te certificeren op de CO₂ Prestatieladder.

De gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel en samenwerkingsorganisatie MijnGemeenteDichtbij zijn niet gecertificeerd op de CO2 Prestatieladder.

Voor dit actieplan wordt als concrete doelstelling op klimaatbewust inkopen de volgende streefwaarden benoemd:

- het stimuleren van hernieuwbare energieproductie door in 2020 100% hernieuwbare energie van Nederlandse oorsprong in te kopen. Zowel Boxtel als Sint-Michielsgestel voldoen hieraan. De per 1 januari 2017 geleverde elektriciteit bestaat voor 100% uit duurzame, in Brabant geproduceerde stroom en het gas wordt zogenaamd bosgecompenseerd.
- GWWbestekken die zich daartoe lenen worden duurzaam aanbesteden conform de Green Deal Duurzaam GWW.
- het meenemen van de CO2 besparing van producten en diensten in de gunningscriteria of selectiecriteria. Dit kan eventueel gespecificeerd worden naar productgroepen, bijvoorbeeld catering, vervoer en ICT.
- Boxtel heeft vastgesteld dat de organisatie in 2020 klimaatneutraal is.
- Sint-Michielsgestel heeft de Parijsverklaring ondertekend waarin is aangegeven dat de organisatie in 2030 energieneutraal zal zijn.

Boxtel heeft, naast deze genoemde streefwaarden voor beide gemeenten, enkele specifieke doelstellingen vastgesteld op het gebied van Milieuvriendelijk inkopen:

- Boxtel compenseert eigen CO2 uitstoot welke het gevolg is van tractie voor de eigen dienst (vrachtwagens, huisvuilinzamelwagens, tractoren, andere dienstauto's)
Dit moet opnieuw in de organisatie goed worden belegd en geborgd.

2.4 Biobased inkopen

Bij biobased inkopen worden producten ingekocht die geheel of gedeeltelijk van hernieuwbare grondstoffen zijn gemaakt. Het gebruik van fossiele grondstoffen wordt teruggedrongen, waardoor de transitie naar een low carbon economie wordt ondersteund.

Zo kunnen suikerbieten dienen als grondstof voor bioplastics, kunnen bladeren van landbouwgewassen worden gebruikt om gevelplaten te maken en kunnen van specifieke inhoudsstoffen uit planten cosmetica, medicijnen of chemische stoffen gemaakt worden.

Veel van de producten die we dagelijks gebruiken zijn gemaakt van fossiele grondstoffen. Er zijn echter steeds meer 'biobased' alternatieven beschikbaar, gemaakt van hernieuwbaar, organisch materiaal. Het is interessant om te kiezen voor biobased alternatieven omdat de kosten gedurende de levensduur lager kunnen zijn en het productieproces vaak milieuvriendelijker is.

2.5 Circulair inkopen

In een circulaire economie bestaat afval niet. Verspilling van grondstoffen wordt tegengegaan door de herbruikbaarheid van producten en materialen maximaliseren en waarde-vernietiging te minimaliseren

Bij circulair inkopen wordt het inkoopinstrument ingezet om productie en (her)gebruik van producten en diensten te stimuleren en daarmee de transitie naar een circulaire economie te bevorderen. Verspilling van grondstoffen wordt tegengegaan door het hergebruik van producten en materialen te maximaliseren en waarde-vernietiging te minimaliseren. Het circulair inkopen omvat de hele economie: van het moment van het winnen van de grondstoffen tot het moment waarop de grondstof weer wordt hergebruikt.

De essentie van circulair inkopen is dat de inkoper borgt dat producten en diensten ingekocht worden die zó ontworpen zijn dat er zo veel mogelijk hernieuwbare en duurzaam geproduceerde grondstoffen zijn gebruikt, die duurzaam gebruikt gaan worden en die vervolgens herbruikbaar zijn of te recycleren zijn tot nieuwe grondstof.

Circulair inkopen heeft een behoorlijke impact op inkoop en de algehele bedrijfsvoering van overheden: het veronderstelt een andere, meer functionele kijk op de behoefte, waarbij de prestatie vaak centraal staat en waardoor er anders wordt gekeken naar het begrip 'eigendom'. Andere

verdienmodellen zoals product-als-dienstaanbiedingen (bijvoorbeeld Greenweels) of koop-terugkoopafspraken helpen daarbij. Andere verdienmodellen, zoals product- als diensaanbiedingen (bijvoorbeeld Greenweels) of koop- terugkoopafspraken helpen daarbij.

Succesfactoren

Belangrijke succesfactoren van een circulaire economie zijn: ketensamenwerking, transparantie en sociale/procesinnovatie. Het inkoopproces is voor alle drie cruciaal. Het inkoopinstrument biedt organisaties diverse mogelijkheden of circulair ondernemen te bevorderen, zowel op strategisch als operationeel niveau.

Er worden daarnaast onder andere voorwaarden gesteld aan de ingezette grondstoffen, modulaair ontwerp, maatregelen om de levensduur van producten te verlengen en aan het zeker stellen van hoogwaardig hergebruik.

De essentie van circulair inkopen is dat de inkoopende partij borgt dat de producent of verwerkende partij de producten, onderdelen of grondstoffen aan het einde van de levensduur of de gebruiksfase, met behoud van zoveel mogelijk waarde weer in een nieuwe cyclus zal inzetten.

Vanuit de Green Deal Circulair Inkopen is circulair inkopen gedefinieerd als: 'de inzet van het inkoopinstrument om productie en (her)gebruik van circulaire producten en diensten te stimuleren en daarmee het aanjagen van de circulaire economie.

De gemeenten zijn nog geen deelnemers in Green Deal Circulair Inkopen. Kosten van deelname aan het netwerk bedragen € 1.250 per jaar.

De [Wegwijzer Circulair Inkopen](#) van MVONederland helpt om circulariteit te integreren in het inkoop- en aanbestedingsproces. De wegwijzer is dan ook bedoeld voor iedereen die betrokken is bij het inkoopproces.

2.6 Innovatief Inkopen

De overheid kan de markt stimuleren om met innovatieve en unieke nieuwe oplossingen te komen om haar publieke taak beter te kunnen uitvoeren. Innovatieve oplossingen richten zich vaak op het goedkoper, duurzamer, sneller, betrouwbaarder of veiliger uitvoeren van publieke taken. Innovatiegericht inkopen kan worden ingezet om bij veranderende publieke taken innovatieve oplossingen in te kopen.

De marktbenadering kan op twee wijzen plaatsvinden. Opdrachtgever kan doelgericht de markt uitdagen om een innovatieve oplossing te ontwikkelen voor een probleem. Of opdrachtgever biedt aan de markt de ruimte om innovatieve oplossingen aan te bieden.

Innovatie is van groot belang voor economische groei en vooruitgang.

Innovatieve oplossingen kunnen veel winst opleveren op de lange termijn. Echter op korte termijn vraagt het om het nemen van risico's.

Het uitvragen van innovatieve voorstellen vereist een hoge mate van professionaliteit van de eigen organisatie!

MijnGemeenteDichtbij is lid van Beware. MijnGemeenteDichtbij heeft het initiatief dat door de gemeente Boxtel was genomen, omarmd en overgenomen.

Beware is een coöperatieve vereniging die is opgericht door de gemeenten Boxtel, Eindhoven en Woerden. Beware stelt zich ten doel om de leden bij te staan en producten te leveren op het gebied van ICT-toepassingen voor digitale dienstverlening en bedrijfsvoering.

De coöperatie richt zich hierbij op :

- Het verwerven;
- Het exploiteren;
- Het ontwikkelen en innoveren;
- Het beheren en standaardiseren en
- Het leveren

Van ICT-toepassingen

Via de coöperatie Beware wil MijnGemeenteDichtbij nadrukkelijk invloed uitoefenen op ontwikkeling en innovatie op het gebied van ICT ten behoeve van gemeentelijke taken en bedrijfsvoering.

Op het gebied van gebiedsontwikkeling en woningbouw wordt aan de markt gevraagd om met innovatieve oplossingen te komen die leiden tot het verwezenlijken van duurzaamheidsdoelstellingen. De gemeenten willen de markt uitdagen om met innovatieve oplossingen te komen om duurzaamheidsdoelen te bereiken zoals het ontwikkelen van een woonwijk die volledig energieneutraal is en waarbij elke afvalstroom een grondstoffenstroom wordt.

Op andere inkoopgebieden hebben de opdrachtgevers geen beleid, danwel een terughoudend beleid en wordt de markt gevraagd om zogenaamde 'in de praktijk bewezen goed werkende oplossingen'.

2.7 Kansen voor het lokale Midden- en kleinbedrijf

Het verbeteren van de toegang voor het MKB is één van de doelstellingen van de Aanbestedingswet 2012. Ook op lokaal niveau is het inkopen bij het (lokale) MKB een belangrijk beleidsdoel.

In de praktijk blijkt dat er voor MKB-bedrijven belemmeringen zijn om deel te nemen aan aanbestedingen zoals omvangrijke opdrachten, disproportionele of onduidelijke geschiktheidseisen, hoge administratieve lasten, langdurige raamcontracten en gebrek aan kennis over aanbesteden. Volgens de grondbeginselen van hete aanbestedingsrecht mag de overheid geen enkel bedrijf voortrekken of uitsluiten, dus ook geen MKB-bedrijf.

Door te voorkomen dat opdrachten onnodig worden samengevoegd, door het verplicht opdelen in percelen en door het stellen van proportionele geschiktheidseisen kan de gemeente het lokale MKB meer kansen bieden.

Door een uitvraag te beperken tot lokale ondernemers worden de administratieve lasten voor opdrachtgever en de ondernemers beperkt.

In het kader van het stimuleren van de lokale economie en het verminderen van de uitstoot van CO₂-gassen in verband met transport/tractie verdient het aanbeveling om voor lokale ondernemers te kiezen als uit een marktverkenning blijkt dat het product of de dienst algemeen verkrijgbaar is op de markt. Indien in de lokale of regionale markt er meerdere aanbieders zijn, kan een onderhandse aanbesteding worden gehouden onder meerdere lokale of regionale aanbieders.

3. Beleid en ambities

Dit hoofdstuk bevat geen nieuw beleid en ambities maar beschrijft het bestaande beleid van de gemeenten aan de hand van beleidsnota's, convenanten en college-programma's

3.1 Overzicht alle ondertekende convenanten/titels e.d. gemeente Boxtel

Algemeen:

Duurzaamheidsmeter

De lokale duurzaamheidsmeter wordt iedere vier jaar geactualiseerd in het jaar voorafgaand aan de gemeenteraadsverkiezingen. De laatste editie is ontwikkeld in 2013.

De lokale duurzaamheidsmeter is een instrument dat inzicht biedt in de ambities en initiatieven van gemeenten op het gebied van duurzame ontwikkeling.

De lokale duurzaamheidsmeter bestaat uit drie vragenlijsten, geënt op de drie dimensies van duurzame ontwikkeling: People, Planet en Profit.

Gemeenten kunnen de vragenlijsten online invullen, waarna de resultaten zichtbaar worden.

Voor Boxtel is de vragenlijst ingevuld door Johan van den Biggelaar.

Door John van Zuijlen is de vragenlijst voor Sint-Michielsgestel ingevuld.

<http://www.duurzaamheidsmeter.nl/archief/ldm2013/resultaten/2013/nl/profit/gemeente/Boxtel.html>

Sociale werkvoorziening

Het college neemt het standpunt in betreffende de rol van WSD-groep bij de uitvoering van de Participatiewet.

Die rol, het zogenaamde transitiearrangement, geldt voor de jaren 2015 en 2016 (korte termijn). Voor de daaropvolgende jaren hebben de gemeenten ook een standpunt bepaald: Er is gekozen voor de zogenaamde 3D Ketensamenwerking, waarbij 3D staat voor 3 decentralisaties (Jeugd, zorg/WMO en Participatie).

Het transitiearrangement houdt het volgende in:

1. Het budget dat gemeenten ontvangen voor de zittende groep Wsw-ers zal één op één door betaald worden aan WSD.
2. WSD wordt voorzien van voldoende opdrachten vanuit de Gemeente waardoor er voldoende werkgelegenheid blijft bestaan voor de onderkant van de arbeidsmarkt.
3. De huidige inkoop producten in het kader van de WWB wordt gecontinueerd voor 2015 en 2016 en in verband met het bestaansrecht van de WSD
4. De doelgroepen "instroom voormalige Wsw" en "instroom voormalige Wajong" worden aangemeld bij WSD om de vrijkomende vacatures op te vullen die ontstaan door het natuurlijk verloop bij de Wsw.
5. WSD zal belast worden met de uitvoering van Beschut Werken.
6. Het transitiearrangement voor 2015 en 2016 wordt aangegaan onder voorbehoud dat de financiering door het Rijk voldoende is, omdat nog niet alle budgetten of de samenstelling daarvan bekend zijn.

Fairtrade gemeente

De gemeenteraad heeft zich uitgesproken over de doelstelling om fairtrade-gemeente te zijn. Met Fairtrade Gemeente worden gemeente, bedrijven, winkels en horeca verbonden om duurzaamheid uit te stralen.

De gemeente ontvangt de titel wanneer de lokale gemeenschap voldoet aan zes campagnecriteria:

- er is een lokale werkgroep
- de gemeente spreekt zich uit voor fairtrade en koop fairtrade producten. Fairtrade wordt gehanteerd in de bedrijfsvoering
- In de plaatselijke winkels worden eerlijke producten verkocht. De plaatselijke horeca serveert fairtrade producten
- Maatschappelijke organisaties en bedrijven gebruiken fairtrade producten;
- er is aandacht in lokale media; er wordt bij evenementen fairtrade exposure gezocht.
- ondernemers onderscheiden zich door Maatschappelijk Verantwoord te Ondernemen.

Millennium gemeente (vertaald zich nu door in Global Goals)

Global Goals zijn zeventien 'Sustainable Development Goals om de wereld tot een betere plek te

maken in 2030. Dit initiatief van de Verenigde Naties in hun voorstel voor een nieuwe mondiale agenda.

Het eerste en belangrijkste doel is het beëindigen van extreme armoede. Verder zijn er doelen over gezondheid, onderwijs en schoon drinkwater, maar ook doelen over duurzame energie, minder ongelijkheid en het aanpakken van klimaatverandering.

De Global Goals gaan door waar de millenniumdoelen ophouden, maar zijn veel ambitieuzer.

Boxtel onderschrijft de Global Goals en wil een bijdrage leveren aan de uitvoering ervan.

Dit wil de gemeente doen door lokale initiatieven te ondersteunen en door hun eigen beleid, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaam inkopen, kritisch tegen het licht te houden.

<https://www.oneworld.nl/global-goals/de-global-goals/wat-zijn-de-global-goals>

Aardgasvrije wijken

Met meerdere gemeenten en andere partners spant de gemeente zich in om, op vrijwillige basis, ervaringen op te doen met het realiseren van aardgasvrije wijken. Het traject om ruimte te creëren in bestaande regelgeving is in gang gezet, maar zal op zijn vroegst in 2018 van kracht kunnen zijn.

Het college van Boxtel heeft deze Greendeal ondertekend.

Gemeenten die met experimenten aan de slag gaan, hebben:

- op basis van een warmtekoudekaart of andere gedegen onderbouwing één of meerdere wijken geselecteerd die in aanmerking komt om op (korte) termijn aardgasvrij (of aardgasarm) ingericht te worden;
- de stakeholders geïdentificeerd en betrokken in de selectie van wijken waarmee het proces zal moeten worden doorlopen om tot een haalbaar, betaalbaar en gedragen alternatief voor verwarming op aardgas te komen
- de ondersteuning van het college verkregen om het beoogde experimenteerproces in gang te zetten.

<http://www.greendeals.nl/gd112-aardgasvrije-wijken/>

Bijenconvenant

In samenwerking met het Waterschap de Dommel en Provincie Noord-Brabant en de stichting Food4Bees wordt de leefomgeving van bijen verbeterd. Bijen zijn belangrijk voor de biodiversiteit en leveren daarmee een bijdrage aan een duurzame omgeving.

<https://www.boxtel.nl/actueel/nieuws/nieuwsbericht/archive/2015/oktober/article/ondertekening-bijenconvenant-3732.html>

Dementievriendelijke gemeente De gemeente Boxtel en programmaraad Zorgvernieuwing Psychogeriatric/Zet hebben de handen ineen geslagen. Ze willen gezamenlijk een rustige omgeving creëren voor dementerenden en hun naasten. Hiermee wil de gemeente voorkomen dat partners, familie en mantelzorgers in een sociaal isolement terecht komen. Ook is het mogelijk om met het bijbehorende stappenplan ouderen zo lang mogelijk thuis te laten wonen.

<https://www.boxtel.nl/actueel/nieuws/nieuwsbericht/archive/2015/oktober/article/boxtel-wordt-dementievriendelijke-gemeente-3740.html>

Brabant Woont Slim:

De gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel hebben beiden de BWSNoordoost-Brabant Deal ondertekend.

Hierin werken gemeenten, lokale energie initiatieven en bedrijven samen om woningeigenaren te verleiden en te begeleiden bij het treffen van energiebesparende maatregelen.

Boxtel stelt een lokaal plan op voor energiebesparing voor koopwoningen in samenwerking met lokale partners.

<https://www.boxtel.nl/actueel/nieuws/nieuwsbericht/archive/2016/article/brabant-woont-slim-acties-voor-energiebesparing-3968.html>

Stroomversnelling:

Stroomversnelling Brabant is een initiatief van de provincie Noord-Brabant, de vijf grote gemeenten (B5) en veel regio gemeenten, bouwers, adviseurs, kennisinstituten en opdrachtgevers. Gezamenlijk gaan deze partijen er voor zorgen dat in 2050 de Brabantse woningvoorraad energieneutraal is. Dat betekent dat in de komende 35 jaar maar liefst 800.000 woningen Nul op de Meter (NOM) worden gemaakt.

<http://stroomversnelling.nl/initiatief/brabant/> en <https://www.boxtel.nl/bestuur/college-van-b-en-w/besluitenlijsten-college-van-b-en-w/besluitenlijsten-college-2015/30-juni.html>

Energieneutraal 2030 ipv 2040

De colleges hebben opdracht gegeven om een audit te laten uitvoeren voor de gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel en voor de samenwerkingsorganisatie MijnGemeenteDichtbij die ertoe bij moet dragen dat de organisaties vanaf 2030 energieneutraal zullen zijn.

3.2 Overzicht relevante paragrafen uit Beleidsprogramma 2014 – 2018 Boxtel

Uittreksel uit

Beleidsprogramma 2014 – 2018:

‘Ruimte voor innovatie en vernieuwing’.

Sturen op waarden.

We zullen de bakens moeten verzetten om ons niveau van welvaart en welzijn te handhaven. En dat natuurlijk op een duurzame manier: dat streven mag niet ten koste gaan van mensen elders op deze aardbol en ook niet van toekomstige generaties. **Duurzaamheid** verdient een krachtige impuls in de komende periode. Niet alleen in ecologische zin, maar zeker ook in sociale en economische zin. Nu de overheidsfinanciën gesaneerd moeten worden, zullen we innovatief en creatief moeten zijn om het niveau van welvaart en welzijn te handhaven of zelfs te versterken. De nieuwe bestuursperiode zal meer dan ooit in het teken staan van nieuwe mogelijkheden en innovatieve concepten. Zo zal een energietransitie moeten plaatsvinden om de doelstellingen van ‘Boxtel energieneutraal 2040’ te halen. We geloven dat de **verbinding van technologie en sociale kracht** daar in belangrijke mate aan kan bijdragen.

Op het **economisch domein** willen we een economisch aanvalsplan opstellen in nauw overleg met de ondernemers: innovatie, creativiteit, nieuwe markten en integratie van kwetsbare groepen vormen belangrijke aandachtspunten.

Juist ook omdat we niet precies weten wat ons te wachten staat en juist ook om ruimte te geven aan nieuwe maatschappelijke en ruimtelijke initiatieven, willen we het beleidsprogramma niet dichttimmeren. We willen op waarden sturen.

Aan de vertrouwde waarden:

- ☐ **Kwaliteit:** wordt de samenleving of de ruimtelijke inrichting beter van de beoogde verandering?
- ☐ **Duurzaamheid:** is de beoogde verandering niet alleen goed voor het ‘hier’ en ‘nu’, maar ook voor het ‘daar’ en ‘straks’?
- ☐ **Sociaal beleid:** maakt de beoogde verandering mensen sterker en maakt het geen fundamentele inbreuk op de kwetsbare groepen in de samenleving?

... voegen we een aantal nieuwe waarden toe:

- ☐ **Innovatief en creatief:** worden bestaande problemen en knelpunten opgelost door een (totaal) andere kijk op de zaak of door de inzet van nieuwe technologie of een nieuwe werkwijze?
- ☐ **Vernieuwend:** iedere verandering is een kans op verbetering en maakt het mogelijk om toekomstgerichte maatregelen te nemen.

Voorstellen voor nieuw beleid worden op deze criteria beoordeeld. Maatschappelijke en ruimtelijke initiatieven die aan deze criteria voldoen worden zoveel mogelijk gefaciliteerd. We willen mensen en organisaties bij elkaar brengen: vitale coalities smeden en samenwerking bevorderen. We hebben daarbij het vizier op 2040 en beseffen dat we op weg naar een energieneutrale gemeente geen dag te verliezen hebben. We zullen nu daadkrachtig moeten handelen, om de toekomst van onze kinderen en kleinkinderen veilig te stellen.

De strategische visie.

Basis voor het beleidsprogramma is de strategische visie ‘Boxtel 2020: duurzaam en dynamisch centrum in Het Groene Woud’. De strategische visie is op 14 juli 2009 unaniem door de raad vastgesteld en het nieuwe beleidsprogramma is een eerste aanzet om tot verdere uitvoering te komen. Inhoudelijk gezien hebben we gewerkt aan behoud en versterking van ruimtelijke kwaliteit, aan duurzaamheid, aan versterking van het fundament onder alle infrastructurele maatregelen, aan behoud van kwaliteit van de leefomgeving in wijken, kernen en buurten, aan kwaliteit van de

dienstverlening, aan bescherming van kwetsbare groepen en aan een degelijke financiële basis. Wij zijn van mening dat het belangrijk is om te blijven investeren in kwaliteit en duurzaamheid. Ook in moeilijke tijden. Het is nodig de krachten te bundelen, om zo goede resultaten te kunnen boeken en de doelen van de strategische visie dichterbij te brengen.

Overigens nemen we de suggestie over die bij de evaluatie van het beleidsprogramma 2010 – 2014 gedaan is, om een extra speerpunt op te nemen ten aanzien van het sociaal domein. In de komende jaren wordt dit ook een dominant thema en we vinden het belangrijk om dat tot uiting te laten komen bij de speerpunten. We stellen voor om het als volgt te formuleren: 'Boxtel voert een sociaal beleid dat sterk maakt en helpt indien nodig'.

We streven er naar voldoende voorwaarden te scheppen en verbindingen te leggen tussen (groepen van) burgers om te bevorderen dat iedereen op zijn of haar manier volwaardig kan deelnemen aan de samenleving. De meeste burgers kunnen dat op eigen kracht en zijn zelfredzaam. Kwetsbare groepen kunnen dat soms niet en hebben de solidariteit en hulp nodig van de samenleving. Want ook zij hebben recht op een volwaardig bestaan. Het hebben van werk is een belangrijke voorwaarde voor deelname aan de samenleving: samen met onderwijs en ondernemers streven we naar een goede aansluiting van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

We zijn er op gericht om bruggen te bouwen en sociale cohesie te bevorderen. Een sterke sociale structuur is een belangrijke voorwaarde om op harmonieuze wijze samen te leven. Een sterke sociale structuur kan voorkomen dat een tweedeling ontstaat tussen zwak en sterk, tussen arm en rijk, en tussen oud en jong. Mensen moeten elkaar kennen, om elkaar te helpen. Alles moet er op gericht zijn, om zelfredzaamheid te bevorderen. Als mensen het niet op eigen kracht redden, zullen we de helpende hand toesteken. De overheid treedt terug, maar blijft uiteindelijk fungeren als vangnet. Dit zevende speerpunt dient derhalve in samenhang gezien te worden met de andere zes speerpunten uit de strategische visie. Wij denken dat kwetsbare groepen gebaat zijn bij een krachtige samenleving. Een economie die goed draait zorgt er voor, dat kwetsbare groepen beter aan de bak komen. Dus zetten we in op vestiging van nieuwe bedrijvigheid en verbinding van het economische en het sociale domein. Een gemeenschap die evenwichtig is samengesteld heeft de kracht om kwetsbare groepen mee te trekken.

Speerpunten.

Op basis van de genoemde waarden gaan we aan de slag met de speerpunten die in de strategische visie genoemd zijn. De richting wordt aangeduid en in de uitwerking zullen we op waarden sturen. Om de strategische visie reliëf te geven, noemen we per speerpunt waar onze accenten liggen:

1. Boxtel blijft voorop met duurzaamheid:

- ☐ Het Groene Woud verder ontwikkelen, met nieuwe impulsen voor economie, leefbaarheid en biodiversiteit (natuur en landschap);
- ☐ Landschap van Allure uitvoeren, onder andere door uitvoering van het programma 'Kloppend hart';
- ☐ Het nieuwe initiatief 'Dommelvallei' ondersteunen en verder uitwerken;
- ☐ De Kleine Aarde uitbouwen, zodat het volwaardig deel uitmaakt van 'Boxtel Duurzame Campus';
- ☐ 'Boxtel Energie Neutraal in 2040' versnellen via bijvoorbeeld zonne-energie, windenergie en klimaatneutraal bouwen; dit in overleg met de lokale energiecoöperatie;
- ☐ Geen schaliegas, wel een impuls voor alternatieve energie

3. Boxtel versterkt zijn positie als werkgelegenheidsgemeente:

- ☐ 'Greentech campus' ontwikkelen samen met provincie, regio, onderwijs en bedrijfsleven; onder meer door innovatie vanuit het principe 'afval is grondstof';
- ☐ Ruimte scheppen voor groei van de werkgelegenheid gerelateerd aan innovatie en duurzaamheid;
- ☐ Samen met het bedrijfsleven, een economisch aanvalsplan opstellen, zowel voor het Centrum, als voor de bedrijventerreinen;
- ☐ In het economisch aanvalsplan en via de werkgeversbenadering nadrukkelijk aandacht geven aan integratie en participatie van jongeren en kwetsbare groepen onder het motto 'iedereen doet mee';
- ☐ Samenwerking tussen ondernemers, onderwijs, overheid en overige partijen (de 4 O's) verbeteren met daarbij bijzondere aandacht voor samenwerking met het Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

MBO (SintLucas, Helicon) en andere onderwijspartners;

□ Parkmanagement en centrummanagement opnieuw vormgeven, waarbij de gemeente vooral faciliteert.

9. Infrastructuur:

□ Verkeersbeleid uitvoeren op basis van Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan (GVVP) en het besluit dat in november 2013 genomen is ten aanzien van de dubbele overweg en programma 'Hoogfrequent Spoor';

□ In het verlengde daarvan: gewenste maatregelen in verkeersinfrastructuur in beeld brengen, inclusief aanleg van de verbindingsweg Ladonk – Kapelweg (VLK), voldoende capaciteit voor Keulsebaan en noord-zuid-as en voldoende dimensionering van de nieuwe fietstunnel;

□ Vooruitlopend op uitvoering van deze maatregelen: onderzoek naar de mogelijkheid van regulering van het vrachtverkeer teneinde de leefbaarheid van Kalksheuvel te verbeteren;

□ Fietsroutenetwerk versterken en knelpunten oplossen, mede door het uitvoeren van 'Boxtel bicycle';

□ 'Doorgaand verkeer uit woonwijken weren' is uitgangspunt van beleid.

10. Financiën:

□ Terughoudende ontwikkeling van OZB en lokale lastendruk: uitgangspunt is dat deze niet meer dan trendmatig worden verhoogd en dat burgers profijt hebben van een efficiëntere aanpak op het terrein van rioolrecht en afvalstoffen.

□ Taakstellingen uit meerjarenbegroting realiseren; bezuinigingen kunnen leiden tot nieuwe verbindingen, tot creativiteit en tot vergroting van de vitaliteit van de samenleving.

□ Het beleidsprogramma uitwerken in begrotingen, waarbij investeringen in 'people' en 'profit' niet ten koste gaan van 'planet';

□ Eigentijdse (digitale) opzet van begroting, voortgangsrapportages en verantwoording, zodat we transparantie bevorderen; meer sturen op basis van indicatoren zoals vastgelegd in [waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl).

3.3 Overzicht alle ondertekende convenanten/titels e.d. gemeente Sint-Michielsgestel

Algemeen:

De lokale duurzaamheidsmeter wordt iedere vier jaar geactualiseerd in het jaar voorafgaand aan de gemeenteraadsverkiezingen. De laatste editie is ontwikkeld in 2013.

De lokale duurzaamheidsmeter is een instrument dat inzicht biedt in de ambities en initiatieven van gemeenten op het gebied van duurzame ontwikkeling.

De lokale duurzaamheidsmeter bestaat uit drie vragenlijsten, geënt op de drie dimensies van duurzame ontwikkeling: People, Planet en Profit.

Gemeenten kunnen de vragenlijsten online invullen, waarna de resultaten zichtbaar worden.

Door John van Zuijlen is de vragenlijst voor Sint-Michielsgestel ingevuld.

<http://www.duurzaamheidsmeter.nl/archief/ldm2013/resultaten/2013/nl/profit/gemeente/Sint-Michielsgestel.html>

Fairtrade gemeente

De gemeente Sint-Michielsgestel is vanaf 2014 een Fairtrade gemeente. Met Fairtrade Gemeente worden gemeente, bedrijven, winkels en horeca verbonden om duurzaamheid uit te stralen.

De gemeente ontvangt de titel wanneer de lokale gemeenschap voldoet aan zes campagnecriteria:

- er is een lokale werkgroep
- de gemeente spreekt zich uit voor fairtrade en koop fairtrade producten. Fairtrade wordt gehanteerd in de bedrijfsvoering
- In de plaatselijke winkels worden eerlijke producten verkocht. De plaatselijke horeca serveert fairtrade producten
- Maatschappelijke organisaties en bedrijven gebruiken fairtrade producten;
- er is aandacht in lokale media; er wordt bij evenementen fairtrade exposure gezocht.
- ondernemers onderscheiden zich door Maatschappelijk Verantwoord te Ondernemen.

Global Goals

Global Goals zijn zeventien 'Sustainable Development Goals' om de wereld tot een betere plek te maken in 2030. Dit initiatief van de Verenigde Naties in hun voorstel voor een nieuwe mondiale agenda. Deze zijn nog niet door de gemeente Sint-Michielsgestel vastgesteld, maar binnen het college is wel draagvlak om een aantal van deze goals vast te stellen. Door de Stichting Sint-Michielsgestel-Buk is global 4 goal (Kwaliteit van onderwijs) voorgesteld te ondersteunen.

Brabant Woont Slim:

De gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel hebben beiden de BWSNoordoost-Brabant Deal ondertekend.

Hierin werken gemeenten, lokale energie initiatieven en bedrijven samen om woningeigenaren te verleiden en te begeleiden bij het treffen van energiebesparende maatregelen.

Boxtel stelt een lokaal plan op voor energiebesparing voor koopwoningen in samenwerking met lokale partners.

<https://www.boxtel.nl/actueel/nieuws/nieuwsbericht/archive/2016/article/brabant-woont-slim-acties-voor-energiebesparing-3968.html>

Stroomversnelling:

Stroomversnelling Brabant is een initiatief van de provincie Noord-Brabant, de vijf grote gemeenten (B5) en veel regio gemeenten, bouwers, adviseurs, kennisinstituten en opdrachtgevers. Gezamenlijk gaan deze partijen er voor zorgen dat in 2050 de Brabantse woningvoorraad energieneutraal is. Dat betekent dat in de komende 35 jaar maar liefst 800.000 woningen Nul op de Meter (NOM) worden gemaakt.

<http://stroomversnelling.nl/initiatief/brabant/>

3.4 Overzicht relevante opmerkingen in collegeprogramma Sint-Michielsgestel

Uittreksel uit

Samen maken wij Sint-Michielsgestel

Bestuursakkoord 2014 – 2018

1. Uitnodiging:

Dit bestuursakkoord is een open uitnodiging aan iedereen in onze gemeente om samen te werken aan vitale dorpen, een sociale en duurzame samenleving en een economisch krachtige regio.

2. Missie, visie, kernwaarden en werkwijze

De gemeente stelt zich tot doel dat haar dorpen vitaal blijven. De gemeente voelt zich hiervoor verantwoordelijk, maar biedt tegelijkertijd bewoners en organisaties de ruimte om zelf hun omgeving te maken. De gemeente stelt zich hierbij op als een samenwerkingspartner. Bovendien heeft zij speciale aandacht voor veiligheid en zorg voor hen die dat nodig hebben.

Kernwaarden:

- verbindend
- vertrouwen
- ondernemend
- omgevingssensitief
- respectvol
- resultaatgericht
- transparant

Totdat de raad anders beslist blijven geldende visie- en beleidsnota's en gemeentelijke regelgeving onverminderd van kracht.

Beleidsafspraken

b. Groene én duurzame gemeente

Wij continueren het duurzaamheidsbeleid van de afgelopen jaren en zo mogelijk intensiveren we dit. Daarbij sturen we op doelen in plaats van op projecten. We leggen nadrukkelijk de link tussen het duurzaamheidsbeleid en andere thema's, zoals mobiliteit, bouwen en economie.

Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

Als gemeente willen we burgers, organisaties en ondernemers met groene en duurzame initiatieven maximaal faciliteren. Tarieven en leges worden waar mogelijk vergroend. De opbrengst van windmolens en andere energiebronnen moet mede ten goede komen aan de gemeenschap. We gaan de mogelijkheden na voor duurzaamheidsleningen.

d. Afvalbeleid

We gaan door met gescheiden inzameling van afval en waar mogelijk intensiveren we dit. Vlakglas en hout worden aan de gratis routes toegevoegd. Om het scheiden en recycelen van afval te optimaliseren kunnen de tarieven eventueel verder worden gedifferentieerd.

g. Bouwen voor de behoefte

Het beleid gericht op het bouwen voor de behoefte per dorp zetten we voort, zoals verwoord in de woonvisie. Dit bekent bijvoorbeeld dat we de eerste fase Beekveld in Berlicum mogelijk willen maken en voldoende levensloopbestendige- en starterswoningen in onze gemeente bouwen. De lokale en regionale woningmarktontwikkeling is leidend voor verdere bouwplannen. We hebben aandacht voor herontwikkelingslocaties. Woningbouw draagt bij aan het realiseren van maatschappelijke doelen, bijvoorbeeld door het instellen van een accommodatiefonds. Het college bevordert duurzaam bouwen. De effecten van rijksbeleid (het scheiden van wonen en zorg, sociale huur) op de woningbehoefte en –capaciteit worden bewaakt.

h. Integrale veiligheid.

Bij verkeer staat veiligheid voorop, zoals in dorpscentra en bij scholen. Het hoofdfietsroutenetwerk wordt de komende jaren stapsgewijs gerealiseerd. Het aanvullende budget voor verkeersveiligheids- en fietsbeleid willen we hiervoor handhaven. Daar waar mogelijk is ons doel de OV-verbinding tussen de dorpen te verbeteren gelet op de gesignaleerde behoefte.

m. Sociale zaken, minima- en participatiebeleid

We zijn en blijven een sociale gemeente die via het minimabeleid inkomensondersteuning geeft aan diegenen die dat echt nodig hebben. We streven naar een bereik van 70%. WSD en Optimisd gaan actiever samenwerken in het kader van de Participatiewet. Jeugdwerkeloosheid oplossen blijft een speerpunt. Van mensen met een uitkering mag een tegenprestatie worden verwacht; dit is maatwerk.

(NB. De intergemeentelijke Sociale Dienst Optimisd is per 1 januari 2017 opgeheven. MijnGemeenteDichtbij, Team Participatie heeft de werkzaamheden overgenomen)

4. Inkoopinstrumenten

Voor het bereiken van de verschillende beleidsdoelen zijn diverse inkoopinstrumenten beschikbaar. In dit hoofdstuk worden deze inkoopinstrumenten beschreven per inkoopthema.

Als bijlage bij dit Actieplan is een productgroepenlijst opgenomen waarbij is aangegeven voor welke productgroepen welke inkoopinstrumenten beschikbaar zijn.

Het overzicht van instrumenten is aan wijziging onderhevig. Het speelveld van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen verandert elke dag.

Binnenkort verschijnt er een ISO-norm (ISO 20400) over Maatschappelijk Verantwoord Inkopen. Deze ISO-norm zal ongetwijfeld consequenties hebben voor het gehele gebied van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen. En dus niet in de laatste plaats ook op het gebied van de inkoopinstrumenten.

Beschrijving van de inkoopinstrumenten per inkoopthema:

- Internationale sociale voorwaarden;
- Social Return
- Milieuvriendelijk inkopen (klimaat bewust inkopen)
- Biobases inkopen
- Circulair inkopen
- Innovatiegericht inkopen
- Kansen voor het (lokale) MKB

4.1 Internationale sociale voorwaarden

MVO-risicochecker:

Voordat een inkoopprocedure wordt gestart op de verschillende risico-categoriën, wordt in de inkoopstrategie de MVO-risicochecker gebruikt om specifieke risico's te verkennen. Afhankelijk van de opdrachtwaarde zal worden beoordeeld of het proportioneel is om ISV toe te passen. Bij de voorbereiding van aanbestedingen in de risicocategoriën met een opdrachtwaarde van meer dan > € 100.000 zullen de gemeenten de MVO-risicochecker gebruiken.

De risicocategoriën zijn:

- Bedrijfskleding;
- Catering;
- Papier, afvoer vertrouwelijke informatiedragers en print- en drukwerk;
- Energie;
- Grondstoffenmanagement en afvalzorg;
- Kantoorartikelen en computersupplies;
- ICT werkomgeving;
- Datacenter;
- Dataverbindingen.

Handleiding ISV

Voor het voorbereiden en volgen van een aanbestedingsprocedure op deze risico-categorieën maakt de gemeente gebruik van de handleiding ISV van PIANOo Expertisecentrum Aanbesteden:

<https://www.pianoo.nl/themas/maatschappelijk-verantwoord-inkopen-mvi-duurzaam-inkopen/mvi-thema-s/internationale-sociale-voorwaarden/aan-slag-met/fase>

Contractvoorwaarde: Due-diligenceverklaring

Van leveranciers van goederen en diensten mag verwacht worden dat zij zich verdiepen in de keten van de door hen geleverde prestatie. Due diligence is het proces waardoor bedrijven aan kunnen geven hoe zij hun huidige en potentiële negatieve effecten kunnen identificeren, voorkomen of mitigeren en rekenschap daarover afleggen als een integraal onderdeel van de bedrijfs besluitvormings- en risicomanagementsystemen. Het gaat hierbij om een continu doorlopend proces van risicoanalyse, het nemen van de juiste maatregelen, het monitoren van de uitvoering daarvan en het communiceren hierover aan de stakeholders van het bedrijf.

In het bestek of de nota van eisen bij een aanbesteding in de risicocategoriën met een opdrachtwaarde groter dan € 100.000 zal het risico op schending van ISV worden benoemd en van de opdrachtnemer zal worden verwacht dat hij mensenrechten respecteert. De leverancier moet na gunning een plan van aanpak voor zijn due diligence maken voor het voorkomen of verkleinen van de risico's. Verder zal bij meerjarige opdrachten de verplichting worden opgelegd om jaarlijks hierover te rapporteren.

Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

Fairtrade gemeente

De gemeenten zijn beiden Fairtrade gemeente. Dit zegt iets over het beleid dat de gemeenten willen uitstralen op het gebied van eerlijke handel. In een Fairtrade gemeente zorgen inwoners, winkeliers, bedrijven en de lokale overheid samen voor een klimaat van eerlijke handel. Boxtel en Sint-Michielsgestel bevinden zich in een gezelschap van bijna 80 gemeenten.

- 2 miljoen producenten, boeren en arbeiders in ontwikkelingslanden werken onder fairtrade condities
- 6 miljoen mensen in ontwikkelingslanden profiteren (indirect) van fairtrade;
- 63% (en groeiende) van de Nederlandse huishoudens koopt fairtrade producten.
- 92% van alle fairtrade producten wordt verkocht via supermarkten.
- Meer dan 70% van alle fairtrade producten die in Nederland worden verkocht zijn bananen, koffie en cacao.

De organisatie MijnGemeenteDichtbij ondersteunt de visie van de gemeenten op het gebied van Fairtrade en houdt hier bij de inkoop van verbruiksgoederen rekening mee. Koffie, Thee, cacao en bananen dragen het Fairtrade keurmerk. Gezocht wordt naar mogelijkheden om de productengroep uit te breiden. Mogelijke uitbreidingen zijn: suiker,

4.2 Social return

Contractvoorwaarde

De gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel onderschrijven het beleid zoals dat is vastgelegd in de kadernotitie Social Return 2.0 Arbeidsmarktregio Noordoost – Brabant.

Dit betekent dat de gemeenten de voorwaarden van SRol bij hun aanbestedingen boven de Europese drempelbedragen in de vorm van een contracteis verplicht opnemen. De eis heeft betrekking op het percentage social return dat dat moet worden geleverd.

Voor aanbestedingen onder de Europese drempelbedragen wordt gezocht naar proportioneel te stellen eisen (maatwerkvoorschriften SRol)

Prestatieladder Sociaal Ondernemen

De gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel onderschrijven het beleid zoals dat is vastgelegd in de kadernotitie Social Return 2.0 Arbeidsmarktregio Noordoost – Brabant.

Dit betekent dat de gemeenten de voorwaarden van SRol bij hun aanbestedingen boven de Europese drempelbedragen in de vorm van een contracteis verplicht opnemen.

Ondernemingen die tenminste op trede twee van de prestatieladder Sociaal Ondernemen staan, voldoen reeds aan de contracteis.

Voor aanbestedingen onder de Europese drempelbedragen wordt gezocht naar proportioneel te stellen eisen (maatwerkvoorschriften SRol)

De gemeenten gaan zich inspannen om zelf op trede 2 van de Prestatieladder Sociaal Ondernemen te komen en daarnaast zullen zij zich inspannen om lokale bedrijven te stimuleren om eveneens een PSO-certificaat te behalen. Er wordt gedacht aan een systeem waarbij lokale bedrijven in aanmerking kunnen komen voor vouchers die gebruikt kunnen worden om de eerste kosten van het aanvragen van een certificaat met zich mee kunnen brengen.

Adviespunt Social Return WSD

Het adviespunt Social Return van de WSD kan opdrachtgevers en inschrijvers/opdrachtnemers adviseren over de paragraaf SRol in een aanbesteding. Het adviespunt heeft kennis en ervaring op het gebied van SRol.

Het adviespunt biedt aan de inschrijver/opdrachtnemer ondersteuning bij de uitvoering van de Social Return opdracht en kan helpen om dit concreet in te vullen.

Inbesteden

De gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel zijn deelnemer in de gemeenschappelijke regeling WSD. Daarmee hebben zij een financieel en economisch belang bij voldoende werk voor de personen die behoren tot de doelgroep van de Participatiewet.

Voorafgaand aan iedere aanbesteding wordt onderzocht of de opdracht kan worden inbesteed bij WSD. Daarbij moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

- Er wordt geen concessie gedaan aan de kwaliteit van de te leveren diensten of producten;
- De te betalen prijs moet marktconform zijn.
 - o De aangeboden open begroting van de WSD wordt getoetst aan, uit een marktanalyse, beschikbare kengetallen;
 - o Door toetsing van de aanbidding door een in- of externe deskundige die van de toetsing een schriftelijk verslag doet;
 - o Door de aanbidding te vergelijken met ervaringscijfers van elders;
 - o Door de aangeboden begroting van de WSD op de elementen, materiaalkosten, loonkosten, machinekosten, reiskosten, overheadkosten en dergelijke te toetsen aan de eigen (vooropgestelde) begroting.

4.3 Milieuvriendelijk inkopen (Klimaatneutraal)

De gemeenten onderkennen een voorbeeldfunctie in het maatschappelijk verkeer. De gemeenten streven naar 100% duurzaam inkopen.

Marktanalyse

Bij de product- en marktanalyse inventariseert de gemeente de mogelijkheden van de markt om leveringen, diensten en werken zo duurzaam mogelijk aan te bieden.

Op het digitaal platform van Pianoo zijn voorbeelden van producten opgenomen

Met name op het gebied van Grond- Weg- en Waterbouwwerken maken de gemeenten al gebruik van de mogelijkheden die in modelbestekken zijn opgenomen om zo duurzaam mogelijk, conform de Green Deal Duurzaam GWW, aan te besteden.

Inkoop 100% duurzaam opgewekte stroom

De gemeenten kopen 100% hernieuwbare energie van Nederlandse oorsprong in.

De per 1 januari 2017 geleverde elektriciteit bestaat voor 100% uit duurzame, in Brabant geproduceerde stroom.

CO2 compensatie

Het gas dat door de organisaties wordt verbruikt, wordt zogenaamd bosgecompenseerd.

De uitstoot van CO2 door tractiemiddelen van de organisaties wordt gecompenseerd via Climate Neutral Group

Gunningscriterium besparing CO2

De mogelijkheden om het selectie- of het gunningscriterium besparing CO2 in aanbestedingsprocedures mee te nemen, wordt in 2017 nader onderzocht en als pilot ingezet bij aanbestedingen die zich daarvoor lenen. Hierbij wordt gedacht aan productgroepen: leerlingenvervoer, doelgroepenvervoer en ICT

Aankoop LED verlichting

Door de wijziging van de verlichtingsbronnen (LED en adaptief) in gebouwen en in het openbaar gebied wordt het energiegebruik verminderd en daarmee de CO2 uitstoot.

Duurzaam groen inkopen

Kijk op Pianoo

4.5 Biobased inkopen

Minimum gunningseisen

De markt kan worden aangespoord om biobased producten te leveren door bijvoorbeeld minimeisen te stellen over het aandeel biobased producten of hulpstoffen.

Gunningscriteria

Verder is het mogelijk om als gunningscriterium op te nemen dat biobased producten goed kunnen scoren vanwege lagere levensduurkosten, lagere CO2-emissie of een goede biobased afbreekbaarheid. Zodoende krijgen biobased alternatieven een kans.

In het Inspiratieboek 20 showcases biobased inkopen zijn 20 voorbeelden van biobased inkopen op een rij gezet:

Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

<https://www.pianoo.nl/sites/default/files/documents/documents/inspiratieboek20showcasesbiobasedinkopen-september2016.pdf>

Deze voorbeelden hebben betrekking op en zijn inspiratie voor Grond-, weg- en waterbouw en voor duurzame bedrijfsvoering.

Bedrijfsvoering

In onze organisatie worden jaarlijks ongeveer 350.000 koffiebekers verbruikt (Boxtel: gemeentehuis, werf en Ursula: 176.000; Sint-Michielsgestel: gemeentehuis en werf: 170.000). Deze koffiebekers zijn gemaakt van een mix van hout en gerecycled materiaal met FSC certificaat code: FSC c017135. Om dit keurmerk te mogen voeren moeten alle schakels in de productie gecertificeerd zijn (van het verantwoord beheerde bos, de pulp- en papierfabriek, de papiergroothandel tot en met de drukkerij).

Momenteel wordt onderzocht of de leverancier van de koffiebekers mogelijkheden heeft om volledig biobased koffiebekers te leveren. Binnen het bestaande leveringscontract zijn hiervoor wel mogelijkheden.

4.5 Circulair inkopen

Bij circulair inkopen wordt het inkoopinstrument ingezet om productie en (her)gebruik van producten en diensten te stimuleren en daarmee de transitie naar een circulaire economie te bevorderen. Verspilling van grondstoffen wordt tegengegaan door het hergebruik van producten en materialen te maximaliseren en waarde-vernietiging te minimaliseren. Het circulair inkopen omvat de hele economie: van het moment van het winnen van de grondstoffen tot het moment waarop de grondstof weer wordt hergebruikt.

Stel en beantwoord de vraag: is aanschaf of vervanging noodzakeelijk.

De eerste vraag die bij een inkooptraject gesteld moet worden is, of er een reële noodzaak bestaat om over te gaan tot aanschaf of vervanging. Met andere woorden: laat niet de economische maar de technische vervangingswaarde bepalend zijn voor aanschaf en vervanging.

Hierbij moet wel het uitgangspunt zijn dat de veilige en ononderbroken inzet min of meer gegarandeerd is.

Er worden daarnaast onder andere voorwaarden gesteld aan de ingezette grondstoffen, modulair ontwerp, maatregelen om de levensduur van producten te verlengen en aan het zeker stellen van hoogwaardig hergebruik.

De essentie van circulair inkopen is dat de inkoopende partij borgt dat de producent of verwerkende partij de producten, onderdelen of grondstoffen aan het einde van de levensduur of de gebruiksfase, met behoud van zoveel mogelijk waarde weer in een nieuwe cyclus zal inzetten.

Wegwijzer circulair inkopen

De [Wegwijzer Circulair Inkopen](#) van MVONederland helpt om circulariteit te integreren in het inkoop- en aanbestedingsproces.

Bepaal de uitvraag

Er zal binnen de organisatie voldoende draagvlak aanwezig moeten zijn om de uitvraag zodanig te doen dat de hoogst mogelijke waarden ná de gebruiksfase kan worden gerealiseerd.

Circulair inkopen zal daarom worden ingebed in het nieuw op te stellen inkoop- en aanbestedingsbeleid.

Marktverkenning

Met een goede marktverkenning kan inzicht verkregen worden in de circulaire producten en diensten die er op de markt te koop zijn. Het formulier Marktverkenning wordt hierop aangepast.

Uit een vragenlijst van MVO-Nederland kunnen vragen worden overgenomen die bij een marktconsultatie kunnen worden gesteld aan de markt.

(<http://mvonederland.nl/sites/default/files/media/Vragenlijst%20marktconsultatie.pdf>)

Vragen die aan de markt gesteld kunnen worden, zijn:

Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

- Wat is de stand van zaken van circulaire toepassingen binnen uw branche en binnen uw onderneming? Wat is uw visie op de effecten hiervan binnen uw branche?
- In het verlengde van de vorige vraag: kunt u een beeld geven van de wijze waarop u een bijdrage levert aan de circulaire economie met:
 - o Productontwikkeling en –ontwerp
 - o Productie van het product
 - o Het verlengen van de levensduur / gebruiksduur van het product
 - o Het zo hoogwaardig mogelijk hergebruik van de aanbieder
- Een uitgangspunt van de circulaire economie is dat producten na hun eerste gebruiksfase een restwaarde hebben vanwege hergebruik van het product en/of de gebruikte componenten of materialen. Welke mogelijkheden ziet u om deze restwaarde (deels) ten goede te laten komen aan de gebruiker?
- Welke contractvormen kunt u bieden om circulaire modellen toe te passen in ons inkoopproject? Heeft u hier voorbeelden van?
- Heeft u suggesties hoe wij de specificaties kunnen formuleren in deze aanbesteden of dit inkooptraject om tot een zo circulair mogelijke aanbieder uit te komen?
- Heeft u suggesties welke beoordelingscriteria wij moeten hanteren om objectief uw circulaire aanbieder met die van anderen te kunnen vergelijken en beoordelen? (Hoe voorkomen we dat we appels met peren vergelijken)?
- Welke risico's ziet u en hoe gaat u daarmee om? Welke financiële en/of juridische risico's wilt u of kunt u lopen en hoe groot mogen die zijn?

4.6 Innovatief inkopen

Beware

De gemeenten en MijnGemeenteDichtbij willen het lidmaatschap aan de coöperatie Beware continueren en op die wijze een bijdrage leveren aan innovatieve inkoop.

Marktverkenning

De innovatiekoffer helpt bij inkoop van innovatie. De koffer heeft drie pijlers: instrumenten, cases en trajecten. De instrumenten beschrijven stap voor stap verschillende manieren waarmee innovatief kan worden ingekocht. www.innovatiekoffer.nl

Bij het maken van een inkoopanalyse wordt het gebruik van de innovatiekoffer geadviseerd. Het formulier Inkoopanalyse zal hierop worden aangepast.

Handreiking BVOR

Voor het duurzaam en innovatief inkopen van Groenafval en gras heeft de Branchevereniging voor Organisch Reststoffen een handreiking geschreven om de verwerking van groenafval en gras innovatief aan te besteden.

<https://www.pianoo.nl/sites/default/files/documents/documents/handreikinginnovatiefaanbestedenvangroenafvalengras-april2017.pdf>

Deze handreiking zal worden gebruikt bij de voorbereiding van aanbestedingen op dit terrein.

4.7 Kansen voor het (lokale) Midden- en Kleinbedrijf

Marktverkenning

Om lokale ondernemers de gelegenheid te geven om via onderhandse aanbesteding opdrachten van de gemeenten te verwerven, zal in de marktverkenning voorafgaand aan een aanbesteding nadrukkelijk worden onderzocht of er voldoende lokale aanbieders zijn.

Betrek het MKB bij de marktverkenning waarbij wordt gevraagd om mee te denken over de beste Prijs Kwaliteit Verhouding (PKV=voorheen EMVI)

Opstellen longlist lokale/regionale aanbieders

Marktplaats of longlist lokale / regionale aanbieders?

Ken uw MKB

Zorg voor een goede relatie met het MKB en vraag het MKB om zich vooral ook goed te profileren en presenteren bij de gemeente. (onbekend maakt onbemind).

In de organisatie is een bedrijfscontactfunctionaris werkzaam wiens opdracht het is om de contacten met het bedrijfsleven op te bouwen en te onderhouden.

Door middel van contactdagen en voorlichtingsbijeenkomsten zal het lokale MKB op de hoogte worden gesteld van het aanbestedingsbeleid.

Aan het lokale MKB zal worden duidelijk gemaakt dat de gemeente op grond van de Aanbestedingswet 2012 verplicht wordt om de Europese aanbestedingen elektronisch aan te besteden. Nationaal Openbare en onderhandse aanbestedingen worden met ingang van 2018 ook via TenderNed afgehandeld.

De gemeenten kiezen voor elektronische aanbesteding via het digitale platform TenderNed.

